

30 dni, četrt leta 10 —
Celo leto 120 din. Inserati ali oglasila se
povečajo po dogovoru; pri večkratnem
inseriranju primeren popust. Upravišтво
sprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Telefon interurban št. 113.

Ljubljana.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravišтво je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništva se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprte reklamacije se pošiljajo pošto.
Telefon interurban št. 113.

S. štev.

Maribor, dne 19. januarja 1923.

Letnik XV.

Demokratski proglas — slaboten glas.

Voditelj slovanskih demokratov v «mariborski oblasti» dr. Kukovec se po Spod. Štajerskem trudi in peha za ustanovitvijo naprednega bloka. Uspeha dosedaj ni dosegel nobenega. Razlog je v tem, ker se demokratskemu voditelju ni posrečilo za tak blok najti solidno idejno podlago. Protiklerikalno geslo te podlage ne more nadomestiti. Slovensko ljudstvo se je naučilo iz zgodovine in lastne izkušnje presojeti boj proti klerikalnemu zmaju kot borbo slavnega viteza Don Kihota proti veternjačam.

Od predvčerajšnjega dne ima dr. Kukovec v rokah volilni proglas demokratske stranke. Ne vemo, ali bo na njegovi podlagi nadaljeval svoje naprednjaško-konzervativne poizkuse. Če bo to storil, bodo njegovi napori končani še z večjim neuspehom, ker demokratski volilni proglas ne more zadovoljiti ni lastnih pristavev, kamo-li ljudi drugega mišljenja pritegniti na sebe.

Proglas je plod kompromisa med obema strujama v demokratski stranki in ker se skrbno izogiba vsemu, kar bi izdajalo ta spor ter ga povečalo, ne označuje najkarakterističnejših in najjačih strani ne Davidovičeve ne Pribečevičeve struje. Zato pa je ta proglas nemočen plod brez krvi in mozga.

Značilno je stališče, ki ga demokratski proglas zavzema napram vidovdanski ustavi. «S svojim sodelovanjem», tako povdarja strankin proglas, «pri sprejetju vidovdanske ustave je dovršila demokratska stranka veliko delo naravnega ujedinjenja. Še le, ko je bila vidovdanska ustava sprejeta, je postala naša država dejansko pravna država». Ali mora ta ustava ostati nedotaknjena ali pa se sme, odnosno mora revidirati, kakor to zahtevajo Hrvati in Slovenci? O tem demokratski proglas molči. Če se pomisli, da je novembarska revolucija demokratskega kluba pod Pribečevičevim pritiskom proglasila nedotaknjeno ustavo ter ostro obsodila vsake razgovore z revizionističnimi strankami, tozadevni molk demokratskega proglasa govori glasneje kakor vse druge fraze, ki so v njem nanizane v neharmonično celoto.

Kako iskreno je misljena samohvala demokratske stranke glede na njeno sodelovanje pri osnovnih zakonih, ki izhajajo iz ustave: o občni upravi, samoupravi, razdelitvi države na oblasti itd., dokazuje sodba glavnega organa stranke «Demokratije» o teh zakonih.

«Demokratija» je te dni napisala to ostro obsodbo: «Z zakoni o občni upravi, razdelitvi države in ureditvi samouprave ni nihče zadovoljen. To je dejstvo, ki se ne da prikriti in o katerem je bilo treba voditi računa. Ti zakoni so slabi, ne samo v najbitnejših točkah, marveč v vsem ter so neizvedljivi. Izdelani so na brzok, brez dovoljnega študija in povpraševanja ter predstavljajo monstrum (nakazo) v našem zakonodavstvu in dajejo o sebi sliko krute birokracije. Vznikli v glavi nekega neprevdarnega načelnika — a takih so na žalost polna vsa naša ministrstva — so ti zakoni predloženi narodni skupščini na rešitev po kratkem postopku in so bili sprejeti. Ni se mislilo, ali so ti zakoni pravični, ali se morejo izvršiti, glavno je bilo, da se donesejo, a o vsem ostalem se bo pozneje mislilo. Ta čas razmišljanja je došel. Čas od oslobodenja do zdaj se odlikuje z donajanjem slabih in birokratskih zakonov. V nizu slabih zakonov omenjeni trije zakoni zavzemajo prvo mesto. Toda ti zakoni so tako važni, da takšni, kakršni so, ne morejo ostati. Skupščina ne bo imela naloge, da izvrši na njih popravilo, ker je to tehnično nemogoče, marveč jih mora popolnoma zbrisati in na njih mesto postaviti druge zakone, kateri bodo temeljito izdelani, pa po predhodnem posvetovanju s vsemi interesenti».

Ali ne zveni pisanje glavnega organa demokratske stranke popolnoma revizionistično? Ko so poslanci Jugoslovanskega kluba pri razpravi o teh zakonih ostro kritizirali njihove velike hibe in tudi brzi način, kako so ti velevažni izakoni bili izdelani in sprejeti, so jih vsi centralisti od radikalov in demokratov do samostojnih obsojali in psovali kot separatiste. Sedaj pa glavno demokratsko glasilo odobruje in ponavlja vse njihove argumente zoper te protiljudske zakone. Kako brzo se časi spreminjajo!

Ostali in glavni del demokratskega volilnega proglasa se obrača zoper radikalno stranko, zoper svojega «zaveznika, ki so ji ga razmere vsilile, s katerim se je morala sporazumeti, da bi se država uredila». Demokratska stranka se hvali, da je pri tej zvezi imela pred očmi vedno le občno blaginjo države. Radikalna stranka pa se je pritaženo držala v zasedi, dokler ustava ni bila sprejeta in dokler niso bili izvršeni najglavnejši državni posli. Potem pa je brez pridržka začela borbo za vlast, dokler ni bila sestavljena radikalna vlada, edini ideal radikalne stranke. Radikalni režim grozi povzročiti težke posledice za jugoslovanski narod. De-

mokratska stranka je doslej, kakor jo hvali proglas, držala v ravnotežju i reakcionarce na skrajni desnici i demagoge na skrajni levici i plemenske separatiste i plemenske hegemoniste.

Demokrati torej mečejo na vse strani prazne fraze, ki ne morejo povzročiti nobenega učinka, dokler ne označijo natančneje, kje in kdo so ti reakcionarci, demagogi, separatisti in plemenski hegemonisti. Če se pomisli, da je Pribečevič reakcionarni srbski šolski zakon raztegnil tudi na prečanske kraje, da so demokrati z agrarno reformo uganjali najostudnejšo demagogijo, da je Pribečevič ravno tako prešinjen z duhom srbskega nadvladstva kakor Pašić, ne more biti dvoma, da te pušice ne bodo zadele zaželjenega cilja, marveč bodo letele nazaj na tiste, ki so jih izstrelili. Te fraze bodo ravno tako učinkovite, kakor one o soli Jugoslavije, s katerimi so se bahali in širokoustili demokrati.

Volitve na dan 18. marca bodo dokazale, da je namišljena hrbtenic Jugoslavije brez mozga ter hvalisana sol Jugoslavije skozinskoz pokvarjena in neužitna. užitna.

Politični položaj.

Vojne nevarnosti in Pašičeva vlada. Iz Beograda se že delj časa na znani zmedeni ter neodgovorni način širijo vesti, ki napovedujejo vsakovrstne vojne nevarnosti in priprave od raznih strani. Najprej so se takih vznemirjajočih vesti posluževali demokrati meneč, da bodo javno mnenje in če mogoče tudi merodajne kroge ogreli za zahtevo po prejšnji skupščini in vladi vprico raznih nevarnosti, ki baje pretijo. Demokrati so se končno izčrpali, ko so videli, da ni nobenega izgleda in upa za vrnitev na vlado, razširjenja vznemirjajočih vesti so se pa lotili radikali v nadi, da bodo predstavljene nevarnosti odvrnile pozornost javnosti od volilnega boja in volilnih priprav ter utrdile položaj samoradikalne vlade. O madžarski mobilizaciji so demokrati začeli, radikali so pa nadaljevali. In sedaj mora priti Poincaréjev namestnik, da vse to ovrže. Direkcija francoskega zunanjega ministrstva namreč izjavlja uradno: 1. da poročila komisije mednarodnega položaja ne vsebuje nobenih podatkov o mobilizaciji Madžarov in 2. — da so vse take vesti samo nakane jugoslovanskih agencij, da se odvrne pozornost države na drugo stran od sedanje težke volilne agitacije. To je huda zaupnica iz Pariza, — rdečica nas lahko oblije! — Beograd se pa noče iztrezniti in če se ena vojna nevarnost izkaže kot neosnovana ali celo izmišljena, se najde takoj druga. Sedaj pravi naš zunanji minister, da bodo Poljaki radi Memela z orožjem nastopili proti Litvincem in da smo že dobili od Poljske neko noto. Dr. Ninčič poziva ministrski svet, naj nekaj ukrene, kaj je ministrski svet na to sklenil, se ne poroča. Mi pa pravimo, da nas memelsko vprašanje čisto nič ne briga, imamo veliko več vprašanj, ki so mnogo važnejša in zadevajo nas. Mi nimamo, kolikor je javnosti znano, s Poljsko nobene vojaške konvencije in tudi ne politične, ki bi nas vezala, da bi morali Poljsko v kakšnih sporih bodisi z Litvo ali Rusijo podpirati. — Ko se naši ministri pogovarjajo o memelskem vprašanju in o poljskih vojnih pripravah, pa čitamo po listih, da je poljski ministrski predsednik Sikorski izjavil diplomatom, da so vesti o poljski mobilizaciji neresnične in da izhajajo celo iz sovražnih virov in namenov. Kaj je torej z noto, o kateri govori dr. Ninčič? — Na odgovor bomo zastoj čakali, ker je zunanja politika Pašičevih vlad vedno tajna ter tudi po strankarskih in oblasti-željnih nagibih uravnana.

Proti Pašiču. V svojem listu «Radikal» pri naša Protič pod naslovom «Mojim prijateljem in so-mišljenikom» odgovor «Samoupravi» na komunique glavnega odbora radikalne stranke, v katerem je zavzela radikalna stranka stališče proti njemu. Protič dokazuje v 15 točkah, da se je radikalna stranka oddaljila od svojega septemberskega programa. V prvih šestih točkah govori Protič, da ni radikalna stranka nikdar v celoti razpravljala o vidovdanski ustavi niti v glavnem odboru, niti v radikalnem klubu. Vidovdansko ustavo je sprejel Nikola Pašić v koaliciji z demokratsko stranko vsled prizadevanja Svetozarja Pribečeviča, da se je ustava sprejela v svoji sedanji obliki, vsled tega se je Protič razšel s Pašičem početkom oktobra 1920. V sedmi točki pravi Protič, da je izstopil iz radikalnega kluba, ker se je prepričal, da je Vesničeva vlada predložila znani poslovnik za ustavotvorno spuščino za njegovim hrbtom. V osmi točki pravi, da je v aprilu izstopil iz stranke, ko je Pašić izsilil obznanje iz radikalnega kluba. V 10. točki govori o tem, da ni osamljen med radikalnimi pristavi. V 11. točki povdarja, da je izstopil iz kluba in stranke v interesu stranke same, da bi bila stranka obveščena o praviem stanju stvari, ker bi sicer bila radikalna stranka še danes v družbi Svetozarja Pribečeviča. Svoje prijatelje je opozoril, naj v sedanjem volilnem boju ostanejo njegovi pristavi v najtesnejšem stiku z radikalno stranko, s katero naj sporazumno po-

stavijo kandidatne liste. Glavni odbor pa jih ni samo odbil, temveč se je pričel v imenu Pašiča boj tudi proti njegovi osebi in kruševackem okrožju. Sedanji glavni odbor mnogo škoduje stranki, da ne more biti kompromisa med Pašičem in njim. Radikalna stranka je s tem izgubila svobodo, ki jo je pridobila, ko se je ločila od demokratske stranke in bo po volitvah takoj zopet prisiljena, da poišče družbo Pribečeviča, ali pa da ostane osamljena napram vsem drugim skupinam, ker ni nobene druge politične skupine, ki bi stala na stališču, da odklanja vsako izpremebo ustave. Ta Protičev odgovor je še znatno povečal skrb ministrov. Na svoji seji so samo o tem govorili. Zelo so poparjeni, ker je skoraj gotovo, da bo Protič vsepovsod proti Pašičevi listi postavil svoje kandidate. V radikalnih krogih se tudi trdi, da bo Stojan Protič zahteval od svojih pristavev, naj izstopijo iz vlade, ako bi vlada nasprotovala njegovemu stališču. — Tako so tudi radikali dosegli zmedo v svojih vrstah. V Beograd so prihiteli delegati radikalne stranke iz notranjosti Srbije, da poročajo Pašiču, kako stoji stranka v posameznih volilnih okrajih in kaj bi se vse dalo ukreniti v njeno korist. Po njihovih poročilih je soditi, da je razdor v stranki veliko večji, kakor se je mislilo.

Boj med Pašičem in Protičem. Ko je Protič izdal najprej pomirljiv proglas na svoje somišljenike z nasvetom, naj se po možnosti iščejo stiki z radikalno stranko, se je «Balkan» o njem pohvalno izrazil, češ, da je imel posebno srečen dan, ko je ta proglas sestavil. Nasprotja so se pa poostрила in ko je Pašić odklonil vsa pogajanja s Protičevimi pristavi, je moral tudi Protič drugače govoriti. Po proglasih v Pašičevi «Samoupravi» in Protičevem «Radikalu» je pa vstal zopet «Balkan» ter piše povodom Protičeve izjave o postavitvi lastne kandidatne liste, da pomenja akcija Protiča podkopavanje države in narodnega edinstva in uničenje srbskih vojnih zmag. «Balkan» pravi, da je Protičeva akcija razdiralna in protisrbska ter v svojih posledicah protidržavna. — Tako je prišel končno tudi Protič med protidržavne elemente. Dr. Sušteršič je pa med državotvorci. Živijo Balkan!

Volilni boj v Črni gori. Stranke se živahno pripravljajo na volilni boj. Nastopile bodo iste stranke kot prej, samo s to razliko, da ne bo komunistične in da se na novo pojavi neodvisna in zemljoradniška lista. Neodvisni zahtevajo črnogorsko samoupravo ter federativno ureditev države. Med njimi je tudi general Radomir Vešović. Vladni listi nastopajo proti tej stranke z argumentacijo, da krije ter predstavlja vse Nikitiine pristave. Zemljoradniki so se še le v zadnjem času pojavili v Črni gori, kako stojijo, se ne da reči. Največ izgleda imajo republikanci poleg avtonomistov, najmanj pa demokrati in radikali.

Po svetu.

Češki fašizem. Na zborovanju Saveza legijonarjev je nastopil poslanec David proti fašistom ter izjavil: Po atentatu na dr. Rašina so začeli neki mračni elementi organizirati takozvani «narodni pokret». To so ljudje, ki so pod Avstrijo molčali kot riba ter bili vedno zelo daleč od vsake revolucije, sedaj pa izrabljajo razne dogodke, da nastopajo kot nekaki buditelji. Ti ljudje ne bodo prepovedali češkega javnega življenja in legijonarji morali energično proti njim nastopati.

Celokupno prebivalstvo Slovaške za avtonomijo. Madžari, ki prebivajo na Slovaškem, so se po svoji stranki priklopili že davno Hlinkini zahtevi po avtonomiji in sedaj se čuje, da so se za slovaško avtonomijo izrekli tudi komunisti. Komunistična stranka na Slovaškem se je že izrekla za kooperacijo z drugimi avtonomističnimi strankami proti centralistom, ter je ta svoj sklep tudi predložila ter obrazložila svoji centrali v Pragi.

Zmaga zemljoradnikov v Bolgariji. V nedeljo so se po celi državi vršile volitve v okrožna zastopstva, v ponedeljek so bili že znani rezultati in videlo se je, da so zemljoradniki zmagali v ogromni večini okrožij. — Edino v Sofiji so se izkazali opozicijski, ki so dobili s svojim blokom 11.698 proti 7668 komunistov, 5438 zemljoradnikov, 2775 nacionalnih liberalcev, ter 2413 socialistov. Izid teh volitev je dobro ovrgel vse trditve o slabem položaju bolgarske vlade in o diktaturi zemljoradniške «manjšine» nad večino.

Madžarska barbarstva. V peštanski zbornici je razkrival socialistični poslanec Estergalyos trpljenje in muke internirancev v taboriscu Zalacsgerzeg. Poslanec si je to taborišče sam ogledal ter je zato lahko podal narodni skupščini njegovo pravo, strašno sliko. Med drugim je tudi navedel, kako je neki interniranec Marek, prisiljen od lakote izgrgal psu ogledano kost ter jo začel sam jesti. V dvorani je nato nastal hrup in neki baron je začel kričati: Ne sramotite države pred tujci! — Govornik je pa nadaljeval ter poročal, kako so nekega interniranca stražarji tako pretepali, da je drugi dan umrl. Pravi, da se ljudje le tedaj nasitijo, če ubijejo kakega psa ter ga spečejo. Pri vsem tem so in-

terniranci tudi goli in bosi. V taborišču je od 774 ljudi 174 oseb zaprtih iz raznih političnih razlogov, 152 vojnih ujetnikov, ki so se vrnili iz Rusije, 58 radi komunistov, 205 tujcev, drugi so pa navadni zločinci. Politične osumljence obdržijo v tem strašnem taborišču še naprej in če so tudi odmerjeno dobo internacije že davno prestali.

Celo ruhrsko ozemlje je zasedeno. Francosko-belgijske čete so zasedeno ozemlje popolnoma obkolili in začele so nalagati rekvizicije. Več vagonov premoga, ki so bili določeni za Bavarsko, so Francozi zadržali ter odposlali proti zapadu. Za dobavo rekviriranega premoga so osebno odgovorni ravnatelji premogovnikov, katerim pretijo z vojnim sodiščem. «L'Oeuvre» predlaga, naj Francozi zaplenijo tudi železnice na ruhrskem ozemlju, da se tako onemogoči transport železniškega materiala v Nemčijo. Ves premog naj se rekvirira in na ruhrskem ozemlju naj se uvede nov denar. General Defignes je izjavil lastnikom premogovnikov, da se morajo pokoriti rekvizicijskemu povelju generala Degoutte-a, ker bi se sicer postavili pred vojno sodišče. Nekateri lastniki so proti temu vložili protest. Pri sprejemu zastopnikov delavskih strokovnih organizacij je general Defignes ponovil obljube francoske vlade glede vraščanja delavcev in vzdrževanja reda. — Nekateri lastniki rudnikov nameravajo vse svoje akcije prodati angleškemu finančniku, da onemogočijo zasego po Franciji. Tako je tudi Krupp z Ameriko sklenil velike kupne pogodbe, da spravi svoje posestvo na varno.

Francoska nasilna politika napram Nemčiji je od dne do dne na slabšem glasu. Angleška delavska stranka je sprožila in sedaj je že večina angleške javnosti podprla misel, da bi se moralo vprašanje nemških reparacij predložiti arbitraži Lige narodov. Doma ima Poincaré tudi vedno ostrejšo in odločnejšo nasprotnike. Francoska vlada pritiska na časopise, da mora molčati, kakor v dobi vojne. Po Parizu se vršijo velike protestne manifestacije proti vladni politiki. Delavstvo je posebno protestiralo proti namenu, da bi se komunističnemu poslancu Cachinu odvzela imuneteta, in pa proti nakanam monarhistov, ki hočejo sedanjo situacijo izrabiti v svoje svrhe. Med komunisti in nacionalno-monarhističnimi pristaši je prišlo do krvavih spopadov. Vlada komuniste zapira in žalostno je za njo, da se kot republikanska vlada naslanja na — monarhiste.

Posledice antantne politike v Memlu. Po verzajski mirovni pogodbi se je Nemčija odpovedala vsem pravicam nad Memlom, ki leži ob izlivu Njemena v Baltičsko morje. Zavezniki so se obvezali, pripadnost mesta v primerem času definitivno določiti. Pustili so pa to vprašanje že četrto leto odprto in nastavili v Memlu francoskega visokega komisarja z eno stotnijo vojakov. Težave, kako to vprašanje rešiti, izvirajo iz tega, da je mestno prebivalstvo, ki šteje 30.000 duš, po veliki večini nemško, okolica pa, okoli 100.000 kmetov, litovska. Priključiti Memel litovski republiki so se zavezniki bali, ker Poljski nikakor ne gre v račun, če se mesto, ki leži ob izlivu Poljski pripadajoče reke, priklopi Litovcem, ki s Poljaki niso prijatelji. Zdaj je mesto v rokah litovskih «pučistov», litovska vlada pa si umiva roke, češ, da nima s pučem ničesar opraviti. Poljska od svoje strani malodane zaradi te zadeve mobilizira. Stvar je v toliko nekoliko nevarna, ker poljski koraki zadevajo vselej Rusijo. Za Litvo stoji tudi Anglija, ki ne bo dopustila, da bi Poljaki napravili kak vojni pohod, že radi tega ne, ker bi se iz tega izcimile še druge vojne nevarnosti ter bi lahko takoj prišlo do spopadov. — Nad Memlom so proglasili Litvinci sedaj obsedno stanje. Angleži so pa v pristanišču zasidrali svojo križarko, da tako celo memelsko zmedo zasledujejo in tudi lokalizirajo.

Družina umorjenega predsednika poljske republike Narutowicza je po svojem zastopniku vložila prošnjo, naj se pomilosti na smrt obsojenega morilca Niemca, češ, da se v svoji zaslepljenosti in politični strasti gotovo ni zavedal, kako blagega človeka in koristnega člana človeške družbe je ubil in ker pokojnikovi preostali v njegovem duhu ne odobravajo staroveškega načela zob za zob, glava za glavo. Morilec naj živi ter o svojem činu razmišlja. Z enako plemenito gesto se je izkazala tudi mati umorjenega nemškega ministra dr. Rathenau-a, ki je tudi prosila za morilca svojega sina ter pomilovala njegovo mater.

Priklopitev Georgije k Rusiji. Poslaništvo republike Georgije izjavlja, da se je Georgija priklopila Rusiji. — Koliko se je trudil novi Rusiji sovražno svet, da predstavi Georgijo kot ubogo, od Rusije silno teptano, oškodovano in ogroženo državo! Celo na genovski konferenci so se upali ruskemu zastopniku Čičerinu to občutiti, sedaj pa na vse to Georgija sama najboljšo odgovorja s tem, da se z Rusijo strne! Menda vendar ne bodo rekli v Parizu, Bukarešti in Beogradu, da zato, ker je Rusija proti Georgiji tako nasilna.

Onevne novice.

Upravništvo opozarja vse one p. n. naročnike, ki še dolgujejo naročnino za mesec december 1922, da se jim bode list v teku prihodnjih dni ustavil. Ustavil se bode list s 1. februarjem tudi vsem, ki so plačali «Stražo» samo do novega leta 1923, pa še naročnine za leto 1923 niso ponovili.

Na vprašanja odgovarja upravništvo samo, ako so priložene znanke za odgovor.

Slavospjev dr. Kukovcu. Ker se norčujejo iz dr. Kukovčeve ponesrečene koncentracije naprednih sil vsi resni listi, pa je «Tabor posvetil dr. Kukovčevi slavi kar cel članek v četrtkovi številki. Med drugo prazno slamo je

obolodaril Taborov častilec dr. Kukovčeve osebnosti tele beležke vredne vesti: «Pri imenu dr. Kukovca lahko rečemo, da je program. Zato se za to ime lahko gre v volilni boj brez mnogo besed, ker je ime dr. Kukovca popisano list. Da, da, če vidiš na cesti dr. Kukovca in ti znanec pokaže nanj in pravi: Glej ga, to je dr. Kukovec, že takoj po njegovi zunanosti moraš presoditi, da je policajdemokrat najobsežnejšega kalibra in zastopnik v naši državi najbolj zloglasne buržujske klike. Cisto res, dr. Kukovca treba samo videti, pa imamo pred seboj program in delo policajdemokratov. V volilni boj za ime dr. Kukovca se lahko gre brez mnogo besed — tudi res, ker vse besede za to ime so zamanj in resnico te trditve že gotovo čuti častiti tata Kukovec sam. Ime dr. Kukovca je popisano list — tudi res in sicer popisano z vsem policajdemokratskim nasiljem, atermi, nepoštenostjo itd. Ime dr. Kukovca, ki je gazilo do slej po vsem policajdemokratskem blatu, je tako črno popisano list, da ga ne bo vzel v roke prav noben količkaj pošten Slovenec. Pesnik dr. Kukovčeve slave je res lepo orisal in nam predstavil milega nam doktorja kot policajdemokrata po dolgoti in širini, za katerega res ni treba mnogo besed, ker je z vso politično umazanostjo popisano list.

Mladinska JDS klika in volitve profesorjev v Viš. šolski svet. Kakor izvemo, je mladinska JDS klika spoznala, da z dičnim Voglarjem ne bo imela sreče, zato se je Voglar z nekaterimi svojimi zaupniki odločil, da kandidira dr. Pivko. Radovedni smo, ali bodo nasledili slov. profesorji na ta lim liberalnih mladincev.

Seja vodstva SLS je v Ljubljani dne 25. januarja ob deseti dopoldne v Rokodelskem domu, Komenskega ulica. Pripominjamo, da so v vodstvu posebej vsi predsedniki okrajnih naših političnih organizacij. Dnevni red zelo važen. Tajništvo SLS za Maribor.

Kako plačuje vlada svoja naročila. Bosanska vlada je lani, kakor poroča «Hrvat», naročila kraljevo sliko pri akademiknem slikarju Spiru Bocariću. Slikar je naročilo sprejel, šel na delo, dovršil portret ter ga predal vladi, — denarja v plačilo pa še do danes ni dobil. Neke trgovce je sliko reproduciral in sedaj jo prodaja. — Pri vseh intervencijah advokata vlada še doslej ni plačala honorarja. Menda nima kritja za take stvari, tedaj se pa na to ni spomnila, ko je sliko naročila ter slikarju zagotovila plačilo.

Kandidate za Samostojno kmetijsko stranko postavljala in iščeta državni kletarski nadzornik Zabavnik v Mariboru in gostilničar Kerendič na Pesnici. Znamenje, da primanjkuje prvemu državnega posla, a drugega gostov. A srečo imata tako, kakor pianinski lovec, ki se vrača brez plena domov.

Novi vizitator usmiljenih sester. Novim vizitatorjem usmiljenih sester v Sloveniji je imenovan č. g. p. Šmid od Sv. Jožefa pri Celju.

Za slovenske razmere čuden šolski ogleda. (Poročilo od Sv. Marjete na Dravskem polju). Kaj je novega pri nas, pri Sv. Marjeti. Nič novega ni, kajti to, kar bomo tukaj zabeležili je že stara reč. Da se ljudje urijo v svojem obrtu, to ni nič nenavadnega. Muzikant pridno svira na svoje gosli, da bi se izuril v godbi. Tat pridno krađe, da bi si tem več pridobil in lažje živl. To dvojno obrt izvršuje tudi naš dični šolski ogleda, katerega okrajni šolski svet edino smatra sposobnim za to službo menda zato, ker ga je predlagal bivši šolski vodja Anton Mohor, ki je povsod pri nas skušal spraviti fakinažo na površje. Tako je Mohor tudi denunciral orožništvo, da je pristransko ravnalo proti znanemu pretepaču Kirbišu, ki je pred kratkim ponovno pobijal po Zlatolcih. Naš smarječki šolski ogleda pa je bil dne 12. I. 1923 obsojen na en teden dni zapora, ker je kradel drva g. Klasincu, posestniku tu v Smarjeti. Naš šolski ogleda, Miha Lešnik, hoče pač tudi v tej stroki slaven postati, ne le samo v godbi. Bogve, ali je okrajnemu šolskemu svetu v Mariboru znano, da imamo v Smarjeti tala za šolskega ogleda?

Pravica s svetla je zbežala. Od St. Janža na Dravskem polju nam poročajo: Pravica je dandanes nekaj dvorezen nož, ki reže na levo, če ga pritisneš na levo, reže pa tudi na desno, če se ga na levo na desno pritisne. Tako je s paragrafi pri sodišču. Kakor sodnik zasluče, kakor on ukrene, tako mora biti, če je defacto prav ali ne. Če n. pr. nekdo potrga lepake s stene ter obenem izjavi, da jih bo potrgal vsakokrat, kolikokrat bodo znova pribiti, bi vsakdo opravičeno menil, da je to kaznjivo. Ne, nikakor ne, ti smeš lepake trgati s tuje stene, kolikokrat hočeš, in sodnja te gotovo oprosti. Evo ti dokaz! V St. Janžu na Dravskem polju je učitelj Jarc potrgal na drugo adventno nedeljo lepake listov «Straže» in «Slovenskega Gospodarja» s stene Zelove ledenice in s cerkvene stene. Obenem se je nasilnež izrazil, da bo lepake vsakokrat strgal s stene, kolikokrat bodo znova nalepljeni. In res, prihodnjo nedeljo so bili lepaki zopet razčesani. Nesramni liberalni petelin je plakate zopet potrgal s stene. vodstvo SLS je Jarca tožilo pri kr. okrajnem sodišču v Mariboru. Sodišče pa je Jarca oprostilo. Jarc se je hvalil, prišedši iz sodne dvorane: Saj nič ni, 10 K me stane celi špas. Torej lahko trga lepake kadar hoče in kolikokrat hoče, četudi nasilnim potom, kajti če potrga enkrat, dobro, če pa trga večkrat in se še hvali, da bo vsakokrat in sodišče to nasilnost še podpira z oprostitvijo, o tem pa naj javnost sadi, če ni to škandal! Trganje lepakov z moje stene, ali pa s stene, kamor mi lastnik hiše dovolil nabiti lepak je: 1. Kratke lastninske pravice, ali poškodovanje tuje lastnine, kajti lepak je moja last in jaz naredim z njim, kar hočem, ne pa kdo drugi. Jaz lepak lahko nabijem ali pa ne, lepak je pa moja last, kajti če bi ne bil moja last, bi ne smel z njim storiti, kar bi hotel. Če pa je lepak last stranke, je pa zopet kratenje tuje pravice, ali boljše: poškodovanje tuje lastnine, kajti če jaz za stranko nalepim lepak, je slednji last dotične stranke, nikakor pa ni javna last, da bi ga smel poškodovati vsak poulični baraba. Če bi bil lepak javna last, potem bi bili brzojavni stebri tudi javna last in bi z njimi lahko vsakdo naredil, kar bi hotel. Toda mi vsi vemo, da temu ni tako. 2. Javno nasilje in pohujšanje. Če nasprotnik reče, da bo potrgal lepake vsakokrat in jih tudi potrga, je to javno nasilje in če se to izvrši med mašo, ko stoji gruča fantov v bližini, ki to vidijo, je to ščuvanje k pouličnemu svojatsko-drubalskemu delu, osobito če dela to učitelj, ki

bi naj bil vzgojitelj naše mladine. Obenem pa tudi javno pohujšanje če se to dela med javno službo božjo, med katero stoji nekateri tantje zunaj cerkve in se vzgledujejo nad tem. Sodišče pa vsega tega ni upoštevalo in je v celi zadevi postopalo nekako bagatelno in Jarca kratkoma oprostilo. Pravica s svetla je zbežala — tako pravi neki pesnik.

Zmešalo se mu je. Od Sv. Jakoba v Slov. goricah nam poročajo: V opazovalni oddelk ljubljanske bolnice je bil odveden Ljudovik Dolajš, približno star 27 let. Siromak je začel bloditi, zbral je po Mariboru podpise za nekako kandidacijo. Dne 17. t. m. so ga odpeljali iz Maribora.

Invalidski kongres, ki je začel v pondeljek v Brodu ter je v torek končal, ni donesel sklepa o kaki enotni akciji invalidov. Govorniki so ogorčeno napadali bivšo vlado, ki je zakrivila, da so invalidi in vojne sirote v tako težkem položaju, glede sedanje vlade se pa niso znali točno izjaviti. In tako ni prišlo do sklepa kake politične akcije ter se niti vprašanje in prvotni namen invalidskih zastopnikov pri raznih strankah ni rešil ali izčistil. Tako je invalidom ostalo na prosto, da nekateri potegnejo z režimom, večina pa da duška svojemu ogorčenju pri raznih političnih strankah.

Demokrati in radikali krog kralja. Beograjska «Pravda» poroča, da se je na nekem zadnjem dvorskem balu kralj dolgo časa pogovarjal z demokratom Ljuba Davidovičem o zunanji in notranji politiki in da so ljubosumni radikali takoj poslali ministra Ljuba Jovanoviča, da pogovoru prisluškuje. Ljuba Jovanovič se je nepoklican približal kralju in Davidoviču ter ves čas poslušal, kaj sta govorila. Potem je vse to nesel svojim tovarišem, ki bodo že oskrbeli, da se pobije, kar mogoče Ljuba Davidovič ni kralju po njihovi volji povedal ali razložil.

Wrangel je imel doslej vse zastonj, pravijo nekateri beograjski listi. Njegov štab se je vozil zastonj in tudi telefona in brzojava se je brezplačno posluževal. Poštno ministrstvo je sedaj te beneficije odpravilo in morajo tudi Wrangelovci plačevati pošne in brzojavne pristojbine. Če je le res?

Zagrebski orjunci. Zagrebski «Pokret», glasilo hrvatsko-dalmatinskih «Orjunc» objavlja «službeni komunike vodstva Orjune o volitvah». V tem «komunikeju» je zanimiva samo ena točka in sicer prva, ki pravi, da nacionalistični pokret ne bo nastopil pri volitvah s svojo posebno kandidatno listo.

Nova knjiga. Pokrajinska uprava za Slovenijo oddelk za prosveto in vere je z razpisom št. 4825 z dne 18. decembra 1922 odobrila učno knjigo Pirc: Zgodovina starega veka, za višje razrede srednjih šol. Druga, popravljena izdaja. Založila Mariborska tiskarna v Mariboru. Cena trdo vezani knjigi 35 dinarjev.

Iz Ptuja.

Sklep gospodinjkega tečaja. V velovlaku pri Ptuju je bil meseca novembra in decembra že drugi gospodinjki tečaj za kmetska dekleta, obiskovalo ga je 20 deklet, tri so bile tudi na prvem tečaju. Sklep se je vršil v četrtek dne 18. t. m. Ob 10. uri je bila izkušnja udeleženk in nato skupni obed za starše deklet in povabljenih goste. Taki tečaji so velike važnosti za odgojo našega kmetskega ženstva. Četudi trajajo samo deset tednov, se podajo vendar dekletu prvi pojmi razumnega gospodinjstva, dekle se mora potem še naprej izobraževati in tako mu zbudi samozavest ter se dekle vsposobi za noj življenja. Stroški za udeleženke so zelo majhni, poravnajo samo izdatke za živila, ki jih kupijo za tečaj, moko, zabelo in druge reči prinesejo s seboj od doma, učiteljice plačuje država, drva in luč prispeva okraj, ali pa občina. Uspehi so povsod zelo razveseljivi in lepi. Dekleta gredo polne veselja in poguma iz tečaja domov.

Junaški čin. Dne 15. t. m. so se sankale v Krčovini pri Ptuj na veleposestvu «Anski dvor» sinovi prof. dr. K. in odvetnika dr. Š. 4—9 letni dečki Fric, Branko, in Bojan. Po prvih, dobro uspehli voznjah, zvezli so sanko v svojem otroškem nepredvidnem veselju višje po bočja in v kriku drče čez zmrznjeno snežno odejo. Toda — o groza — sanko drve bliskovito čez ravan ob vznožju hriba, skočijo čez meter visoko obrežje bližnjega ribnika na ledeno skorjo, ki odneha pod silnim sunkom in vsi trije izginejo brez glasu pod ledeno odejo v globočino. V bližini stoječi veleposestniški sin Fr. Glatz opazi to, zavpije na pomoč, sam pa brez pomisleka skoči za njimi v temno brezdnjo. Z nadčloveško močjo in naporom spravi vse tri na površje, kliče zopet in s pomočjo prihitelca hlapca reši jednega za drugim na obrežje. Sam spehan do skrajnosti, ne misli na sebe, ukazuje, zgrabi prvega, beži z njim na don in ne miruje prej, da so vse trije dobro zribani in otrli v postelji. Res junaki čin in požrtvovalnost, kakor jo danes iščemo zamanj in ki zasluži najvišje priznanje, ker z lastno smrtno nevarnostjo je rešil troje naidebnih življenj gotove smrti in ohranil staršem življensko srečo.

Nepošten posojilniški uradnik. Neprijetno afero ima mlada posojilnica pri Sv. Urbanu blizu Ptuja. Tajniške posle je tam opravil organist Ludovik Pečnik, mlad, nadarjen sicer, toda zelo nadut fant. Obleden je bil vedno po mestno, nastopal je kot kavalir, plačeval prav bogato raznim prijateljem v trgu. Cerkovniško službo je nobel odklonil, bil je samo «gospod» organist. Zbral je velik pevski zbor in z njim nastopal tudi drugod: v Ptuj, Celju itd. Seveda vse to stane denar; pokritje za svoje velike izdatke je pred vsem iskal pri novi posojilnici. Četudi je samo par tednov prakticiral v Ptuj, je hotel voditi celo posojilnico; izplačeval je posojila brez sejinega dovoljenja načelstva, vzel kar sam posojilo 10.000 K za sebe brez sklepa načelstva, vodil knjige po svoje, sam sprejemal pošto in denar, ni pred-

agal pri sejah okrožnic in revizijskega poročila Zadr. zveze, sploh nastopal oblastno kot »doktor Vseznala.« Kakor pa nobeno drevo ne zraste do nebes, tako je moral priti tudi plačilni dan za gospoda Ludovika. Bil je zopet v škripcih; da si napolni prazno mošnjo, je vzel g. župniku iz odprte blagajne 6000 K cerkvenega denarja in vrnil sosedu posojilo 2000 K. To ga je izdalo. V začetku je tajil, povabil še svoje prijatelje v klet in tam valil krivdo na druge. Toda indicije so bile dane, po Božiču ga je orožnik vklenjenega odpeljal v ptujski zapor. Zdaj je gospod Ludovik že v Mariboru in okrožno sodišče odkriva vedno lepše stvari. G. revizor Zadružne zveze bo imel veliko truda, predno bo uredil posojilnico in odpravil vse nedostatke. Sokrivo je tudi načelstvo, ker je o svoji poštenosti fantu preveč zaupalo in pustilo

popolno proste roke. Če bodo moške zdaj pokrili primanjkljaj iz svojih žepov, se bodo že učili previdnosti in reda, da ne bodo več vsakemu »gospodu« šli na limanice.

Čudni pevec na Ptujski gori. Dne 7. januarja 1923 so peli pri gospodu Stefancioza, gostilničarju na Ptujski gori, Pečejev mediciner, Hrvatov oficir in učitelj Pepi Segula, podoknico. Neposredno za tem je zažvenketalo 16 šip. Bog ve, ali so tako močno peli, da so šipe popckale, ali pa je to dokaz Pečejeve naklonjenosti do gospoda Stefancioza. Vsekakor pa je to krasen dokaz, da Pečejevi medicineri res no mislijo izvajati program svojega »Izobraževalnega društva«, ki so ga, kakor so sami izjavili, ustanovili v svrhu pohujšanja gorske mladine. Da so v tej stroki mojstri, ni dvoma. Gotovo ima na tem veliko veselja bivši avstrijski žandar, oče Ivan.

Madžarski vojni hujskač pri „Mariborski tiskarni“.

Dne 11. t. m. so začeli mariborski demokratje potom »Tabora« in »Marburgerice« strasti javnost z vojno nevarnostjo od strani Madžarske. Resnejši ljudje, ki so med vojno nekaj več videli in doživeli kot neizkušena gospoda pri »Taboru« in »Marburgerici«, so se smejali demokratskim racam; a neuke ljudske mase so bile vendar vznemirjenje in slišati je bilo marsikatero ostro obsodbo na račun naše države. Proti demokratskim, na vojno hujskajočim kvantom je zavzela »Straža« takoj pomirjevalno stališče in očitala upravičeno »Taboru« in »Marburgerici«, da delata zase potom javnost vznemirjevalnih vesti čifutsko umazano reklamo. Pri tej priliki je opozorila »Straža« tudi policijo, katere dolžnost bi bila, da vsaj vestno kontrolira javnost čisto neosnovano razburjajoče vesti in se informira, kdo je oni dopisnik iz Budimpešte, ki se je zatekel s svojimi vojnimi razkritji ravno v zakotni »Tabor« in »Marburgerico«. No, policija, ki je bila doslej zbok presojevanja državnosti in protidržavnosti napram nam nad vse vestna, je pokazala napram demokratskim taboritom popustljivost in ona je mirno pustila, da so širili potom svojih listov vesti o vojni nevarnosti z Madžarsko. Hvala Bogu, javnost se je tekom par dni iztreznila in zadnji mariborski cestni pometać se ni več znenil za vojna razkritja taboritov.

Treba pa tudi pribiti, da se je »Tabor« na očitke »Straže« branil, češ, da ima strašne vesti iz prvega, najboljšega ter čisto verodostojnega vira, od očitvidca in da so te vznemirjevalne vesti prinesli tudi listi kot »Prager Presse« itd. (Op. ured. versti o vojni nevarnosti z Madžarsko so bile v druge liste izstreljene iz Maribora.)

Razkrinkani dopisnik »Tabora« in »Marburgerice«.

Koliko so bile vredne vznemirjevalne vesti taboritov in kake obsodbe je vredna mladoliberalna klika, bo javnost lahko presodila sama, ako jej opišemo verodostojnega očitvidca in dopisnika »Tabora« in »Marburgerice«. Evo, javnosti njegovo fotografijo!

Dne 22. decembra m. l. se je pripeljal iz Zagreba v Maribor neki Aladar plemeniti Kottas, saj tako se je sam javil, in se nastanil v hotelu pri »Zamorcu«. Dne 31. decembra je prišla za njim tudi njegova žena in stanujeta skupno v hotelu. Ta dični par je baje iz Budimpešte in mož govori samo nemški in madžarski.

Zgoraj omenjeni madžarski plemič je bil v Mariboru skraja brezposeln, pa se je lotil, kot je to že navada pri bolj plemenitaško nemirni krvi, goljufije, ki je v slučaju sreče dokaj dobičkanosna. No, gospod Aladar pl. Kottas je začel svojo mariborsko kariero kot agent z moko. Lazil je okrog pekov in trgovcev in ponujal vojvodinsko moko po znižanih cenah in kar cele vagone. Ta plemiški tgent je prišel tudi k peku Robausu na Koroški cesti in mu ponudil en vagon vojvodinske moke in sicer za 5 kron pri 1 kg cenejše kot je njena dnevna cena. Prva ponudba se je zdela g. Robausu sumljiva, a plemeniti Aladar je besedičil, da je v Vojvodini vse mogoče in da so pri tvrdki, katero on zastopa, razne ministrske osebnosti in radi tega je moka tako po ceni. Ker je pa agent zahteval od Robausa 20 tisoč kron predujema, je bila cela zadeva peku še bolj sumljiva in je začel izbegavati, češ, da ga ne pozna in s čisto tujim človekom pač nikdo ne sklepa rad kakih pogodb na veliko. A prefrigani Aladar si je znal pomagati, stopil je na glavni kolodvor in prinesel od železniškega policijskega komisarja gospoda Brenčiča potrdilo, da je zaupanja vreden.

Ta policijska reklama je premotila Robausa in sklenil je z agentom pogodbo za en vagon vojvodinske moke, ki jo bo prav ceno dobil iz Vojvodine tekom 14 dni ter izplačal pl. Kottasu 20 tisoč kron v naprej.

Kottas »Taborov« poročevalec.

G. pl. Kottas je imel kar na enkrat prav na lahko zasluženih 20 tisoč kron, živel dobro in v tem ugodnem življenju se je uveril, da se v Mariboru ne da zaslužiti samo z agenturo, ampak tudi z žurnalistično goljufijo. V madžarsko-plemenitaški prefriganosti je g. Kottas kmalu iztaknil sebi enake ljudi in to so v Mariboru mladodemokratska klika. Gospod direktor demokratskih časnikarskih podjetij, g. Vekoslav Spindler je nastavljal Aladarja pl. Kottasa kot onega najbolj verodostojnega budimpeštanskega dopisnika (recte v Mariboru pri »Zamorcu«) kot odkritelja strašne vojne nevarnosti med Madžarsko in Jugoslavijo. G. Kottas je pisal, gospodje taboriti so predstavljali njegove bajke in dne 11. t. m. sta začela »Tabor« in »Marburgerica« napovedovati vojno z Madžarsko.

Poštenost dopisnika — očitvidca.

Gospod žurnalist Aladar pl. Kottas je kot dopisnik strašnih vesti popolnoma pozabil na pogodbo, katero je sklenil z Robausom. Vagona z moko ni bilo, g. Kottasa tudi ne več k Robausu in tako je necega dne razodel g. Robaus svojo kupčijo z vojvodinskim agentom lastniku Velike kavarne gospodu Klešiču. G. Klešič je Robausu razkrinkal tega agenta z opazko, češ, ako bi se prikazal Kottas v Zagrebu, bi ga pograbilo takoj najmanj dvajset policijskih rok!

Ta Klešičeva opazka je nagnala Robausu strah pred izgubo 20 tisoč kron in je tekel k »Zamorcu«. Iz hotela je ravno kar hotel oditi s kovčki v rokah g. Kottas in izginiti bogve kam. G. Robaus ga je trdo prijel in zahteval od nega nazaj denar in uničenje sklenjene pogodbe. Madžar se je izgovarjal, da je denar odposlal tvrdki, katere ime pa radi visokih oseb ne more izdati itd. Seve, g. agent ni imel nobenega dokazila, da je denar odposlal in ker mu je Robaus grozil s policijo, mu je obljubil, da ostane v Mariboru in mu bo vrnil 20 tisoč do 17. t. m., ker mu bo to svoto plačal za vojna razkritja g. direktor Spindler. Gospod Robaus kot usmiljen človek je šel tudi tokrat žurnalistu na lim in sklenil počakati do 17. t. m.

G. Aladar pl. Kottas farba dalje.

G. Kottas je pisal dalje za »Tabor« in »Marburgerico« grozna vojna razkritja, taboriti so širili in rinili madžarske izmišljotine tudi po drugih listih in pek Robaus pa je čakal in čakal na vračilo 20 tiso kron. Prišel je 17. januar, Aladar ni vrnil in g. Robaus se je zatekel, da vsaj nekaj reši, k policiji. G. Robaus je tudi dognal, da je Kottasu izplačal g. Spindler za njegova odkritja 2 tisoč kron in ko pa bo končana cela vojna farbarija — pa dobi madžarski očitvidca še 8 tisoč K. Ker je g. Aladar s svojo ženo vred le preveč prosil gosp. Robausa za potrpljenje in mu zagotavljal vrnitev, je sklenil Robaus še počakati nekaj dni, da konča svoje izmišljotine o vojni nevarnosti z Madžarsko in mu vsaj nekaj vrne.

Na budimpeštanskega dopisnika »Tabora« in »Marburgerice« prežita sedaj radi na goljufiv način izvabljenih 20 tisoč kron policija in gosp. Robaus.

Zaključek.

Doslej razkrinkano zgodovino g. Aladarja pl. Kottasa smo ponudili javnosti radi tega, da

lahko presodi sama, koliko so vredne vesti in razkritja, s katerimi pita javnost po demokratskih pojnih verodostojni očitvidca, ki je ogoljufal v Mariboru peka Robausa za 20 tisoč kron. (morda še tudi koga drugega. Op. ur.). Taboriti so dobro vedeli, koga so sprejeli kot poročevalca in vedo danes še bolje, a ga še imajo v službi, samo da farbajo javnost in potom nesramno izmišljenih vesti lažje razpečavajo svoj strah vzbujajoči žurnalistični gnoj po »Taboru« in »Marburgerici«.

Cela afera taboritov z Aladarjem pl. Kottas bo menda odprla javnosti oči, da bo odslej pljuvala na izmišljotine, katere jej nudita »Tabor« in »Marburgerica«, v katero maže en čisto navadni madžarski goljuf, ki spada že davno pod ključ in preko meje, ne pa na cesto in v uredništvo obmejnega mesta kot je Maribor!

Iz Maribora.

Predsednik mariborske »Orjune« je »Taborov« upravnik Reja. V toliko popravljamo vesti o »Orjunu«, da ne bomo delali g. Spindlerju krivice. Dobili smo naslednje, najnovejše vesti o Orjuni. Definitivni predsednik »Orjune« Reja je na zadnjem sestanku govoril, da bo treba v Mariboru kmalu uprizoriti zopet 13. oktober 1920. »idealno lepo bi bilo, sprehajati se po Gosposki ulici ob žvenketanju nemških šip in izložbe. Tako je govoril orjuncem »Taborov« Reja. Dr. Fero Müller je Reji premalo zanesljiv in se obotavlja ga sprejeti med redne člane »Orjune«. Müller je na Koroškem in v Mariboru zastopnik Nemcev, a radi tega ne sme v »Orjuno«. Mi pa pravimo, da bodo še mariborski orjunci dobili take batine po svojih rogovih, da bodo zacvilili.

Načelstvo mariborske Orjune je prevzel glavni urednik »Tabora« ter generalni sekretar JDS Vekoslav Spindler. Dr. Fero Müller se je pognil v ozadje. Zelo zanimiv je seznam članov mariborske Orjune. Celo nekateri državni nameščenci so šli med orjunce. Za danes samo ta konstatacija. O vsem pokretu mariborske Orjune smo dobro informirani.

Hribar za »Orjuno«. Iz zanesljivega vira smo izvedeli, da je pokrajinski namestnik Hribar izposloval pri vladi potrdilo pravil mariborske »Orjune«. Ali Hribar nima drugih nujnejših poslov? Mi pa pravimo: ...ar in demokratsko-fašistovska »Orjuna« bosta dobila prva po grbi. Za to je že preskrbljeno.

Weixl in JDS bi po vsej sili radi dosegli, da po 11. uri dopoldne nihče ne bi smel več prodajati živil in drugih potrebščin na mariborskem trgu. Policaji bi po Weixlovem mnenju morali tirati vsakega kmeta in viničarko s trga, ako še do 11. ure ni blago prodano. Prišli bi radi JDSarji poljedelce, da prodajo blago prekupcem. To se pravi, delati novo draginjo. Pa ste res silno »gšajt« g. Vilko.

V Mariboru deluje advokat, — majhen po postavi in kot pravnik, zelo velik pa v najrazličnejših kupčijah. Neko njegovo veliko stvar ima že državno pravdastvo, mi se pa enkrat zadovoljujemo s tem, da v glavnih potezah orišemo njegovo veliko poslovanje. Pri raznih podjetjih se udeležuje in sicer tako, da je pri dobičkih vedno kompanjon, drugače bi pa to rad utajil, četudi obstojajo pisnene pogodbe. Za neko lesno podjetje, ki ima z njim pisмено pogodbo, je dobil od raznih strani izposojen denar, kupčija se je pa izjalovila in upniki se nastopili. Da se izogne konkurzu, pregovori ta advokat svojega klienta kot kompanjon in pravni zastopnik obenem — k nepravilnemu dejanju, — namreč, da prepiše svojo imovino nekemu tretjemu, kateremu sicer ničesar ne dolguje, ki je pa z advokatom tudi v kupčijskih in povrh še v rodbinskih zvezah. Drugega kompanjona je vzel v svojo hišo, v njegov obrat je vložil dobrih 100.000 kron, sedaj, komaj ob obletnici kompanije, pa zahteva od njega — 600.000 kron ter ga s sodnijsko odpovedjo meče na cesto iz obratnih prostorov in stanovanj, ker je našel zopet novo kompanijo z nekim nemškim obratom, kateremu hoče na škodo domačega obrtnika preskrbeti s pomočjo svojih kupčijskih in rodbinskih zvez neko firmo, da se lahko tukaj nastani. — Lahko bi navedli še druge zanimivosti iz delovanja tega malega odvetnika in velikega kupčijskega avanturista, pa za sedaj bodi dovolj, svetujemo pa odvetniški zbornici, da se zanj v interesu svojega ugleda zanima. Najde ga lahko, vpraša naj pri policiji ali pa pri drž. pravdnstvu in če je potrebno, poslužiimo prav radi z natančnimi podatki, sicer je pa v mestu več revežev, ki so vnaprej plačali drva pri z njim zvezanem lesnem podjetju (po 2800 ...), pa sedaj ne dobijo ne drv ne denarja. Mož svojih kompanij ne bo mogel utajiti.

Maribor zopet brez soli. Tvrdka Toneja in drug v Mlinski ulici bi morala po pogodbi preskrbovati ne samo Maribor ampak tudi celo mariborsko okrožje s kuhinjsko soljo. Konstatiramo, da danes ni dobili več soli v Mariboru, radi tega, ker tvrdka Toneja nima ne kredita ne soli. Skandal je, da daje vlada, ozir. monopolska uprava takim ljudem glavno zalogo soli. O zadevi bomo govorili na drugem mestu odločno besedo in bomo demokratskim varovancem na primeren način povedali, da se ljudstvo na ta način ne da izigravati.

Novi občinski davki v Mariboru? Slovenski obrtnik nam piše: Prosimo Vas, objavite v »Straži«, ali bodo na magistratu res sklenili nove občinske davke. Slišimo, da bodo socialisti upeljali nov davek na blago in živila, ki se uvožijo v naše mesto. Nadalje nov davek

na stanovanja, nov davek na vrednostni prirastek, nov davek na gostilniške cene in še menda ducat drugih novih davkov. Nas vse to zanima tembolj, ker se bo radi teh novih davkov draginja v Mariboru še povečala. Prosimo pojasniti. — Odgovor uredništva: Res je, da je klub socialdemokratskih občinskih svetovalcev pod vodstvom znanega Bahuna in Grčarja sklenil predlagati nad 10 vrst novih občinskih davkov in zvišati občinske doklade. Nekateri ti davki bi silovito podražili življenske potrebe in celo stanovanja. Od večine na magistratu je odvisno, ali bodo socialdemokratski novi davki sprejeti ali ne. Na magistratu so sedaj v vladni koaliciji socialisti in demokrati. Slovenska ljudska stranka se bori že več mesecev proti novim občinskim davkom. Ko bo občinski svet zadevo rešil, bomo v »Straži« o tem podrobno poročali.

Prometna zveza. Organizacija krščansko-socialnih železničarjev se vrlo razvija. Ustanavljajo se nove podružnice. Posebno med vlakospremniki in progovnimi delavci pridobiva Prometna zveza vedno več članov, dasiravno se nekateri narodno-socialistični glavači hudujejo in srdijo nad tem pojavom. Silno se jezi nad Prometno zvezo postajenačelnik Mohorko. Mož bi rad nas železničarje porinil pod ciecambulski kloboč. Mi pa vemo, da je narodno-socialistična stranka velika ničla. Narodni socialisti samo tresejo na levo in desno obljube, a storili še niso do danes prav nič za železničarje. Skupno z demokrati in socialnimi demokrati imajo na vesti maksimiranje. Saj se ni Deržić, ne Brandtner in ne Golouh potegnil za nas, da bi se krivično maksimiranje odpravilo. Vsi treznomisleči železničarji bomo pri volitvah 18. marca glasovali za kandidate Slovenske ljudske stranke. — Za dne 2. februarja vabimo vse somišljenike na veselico društva vlakospremnikov v Narodnem domu. — Uredništvo »Straže« prosi, da bi odslej stalno priobčevalo dopise iz železničarskih krogov. (Le pridno pišite! Bomo z veseljem objavljali. — Uredništvo.)

Organizacija katoliške mladine nam poroča, da je pripravljala že nad tri tedne igro »Babilon«. Sedaj je po čudnih potih prevzel igro za »Ljudski oder« g. Peršuh. Mislimo, da bi bilo veliko bolj primerno, ako bi nam ta gospod ne metal polen pod noge pri našem strmljenju.

Somišljeniki. Danes zvečer ob pol 20. uri vsi v društveno dvorano v Lekarniški ulici, kjer predava g. profesor dr. Kovacic o zanimivem predmetu »kulturni vpliv pravoslavja«. Vabljeni ste prisrčno vsi, ki ste obiskovali predavanja dosedaj, prav posebno pa še oni, katerih dosedaj še nismo videli noben petek v naši sredini. — SKSZ.

Poselska zveza ima v nedeljo, dne 21. januarja ob 5. uri popoldne v Lekarniški ulici št. 6, predavanje. Vse članice, kakor nečlanice, se vabijo k obilni udeležbi.

Volitve v pokojninski zavod. V ponedeljek, dne 22. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v mestni posvetovalnici shod vseh volilnih upravičencev z dnevnim redom: Predstojanje volitve v pok. zavod. Ker so te volitve nad vse važne za vsacega privatnega nameščenca, udeležite se shoda polnoštevilno.

Zborovanje društva za varstvo živali. V Mariboru je delovalo do začetka svetovne vojske s precejšnjo vnemo društvo za varstvo in rejo živali (Verein für Tierschutz und Tierzucht), čegar delokrog je obsegal glasom pravil celo bivšo Stajersko s posebnim upoštevanjem okrajev Brežice, Celje, Konjice, Maribor. Namen edinega se v Sloveniji obstoječega društva te vrste je, vzbujati in gojiti milosrčnost do zdravih in bolnih živali ter rediti umno perutnino, zlasti ono stajerske ali prav za prav jugoslovanske pasme. Da se oživi delovanje društva vabijo se prijatelji živali in perutninoorejci, zlasti pa učiteljstvo prav vladno na zborovanje, ki se vrši v vnedeljo, dne 21. decembra t. l. ob 10. uri popoldne v kmetski sobi Narodnega doma v Mariboru.

VOLITVE V POKOJNINSKI ZAVOD ZA NAMEŠČENCE V LJUBLJANI.

Liste službodajalcev.

V II., III. in IV. edinici (kategoriji) je bila vložena te po ena sama kandidatna lista, in sicer v II. edinici lista »Zveze trgovskih gremijev«, v III. in IV. edinici pa lista »Zveze industrijev«. Za izvoljene se proglašajo vsi kandidati, napisani na teh listah. V gornjih treh edinicah sploh ni treba oddajati glasov.

V edinici I. in V. službodajalcev sta bili vloženi po dve kandidatni listi in sicer nepolitična gospodarska lista: »Združeni službodajalci« ter lista, ki so jo vložili mladini. Te dve listi je volilna komisija potrdila. Veljavni so le glasovi, ki se bodo oddali za eno teh list.

Kandidati liste »Združeni službodajalci« so:

V edinici I. (Denarni zavodi): Kandidati: 1. Dr. Roman Ravnihar, prokurist Jadranske banke v Ljubljani. 2. Dr. Fran Pavlin, podravatelj Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani. 3. Dr. Mirko Božić, prokurist Zadrugne gospodarske banke v Ljubljani. 4. Dr. Franjo Rosina, predsednik ravateljstva Posojilnice v Mariboru. 5. Ivan Elsner, podpredsednik Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani. 6. Dr. Josip Beroš, podravatelj Gradske štedionice v Splitu. Namestniki: 1. Riko Jug, podravatelj Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo v Ljubljani. 2. Milan Kenda, prokurist Trgovske banke v Ljubljani. 3. Dr. Fran Kržan, ravatelj ljudske posojilnice v Ljubljani. 4. Drago Kralj, ravatelj Posojilnice v Celju. 5. Anton Kralj, prokurist Zadrugne zveze v Ljubljani. 6. Juraj Vrean, prokurist Pučke trgovačke banke v Splitu.

V edinici V. (Vsi ostali poklici): Kandidati: 1. Rihard Sušnik, Iekarnar v Ljubljani. 2. Inž. Matej Kosmač, član načelstva Samostojne kmetijske stranke v Ljubljani. 3. Dr. Josip Jerič, odvetnik v Ljubljani. 4. Dr. Adolf Golja, predsednik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani. 5. Franc Čuček, veleposestnik v Ptuj. — Namestniki: 1. Aleksander Hudovernik, notar v Ljubljani. 2. Ernest Krulej, član načelstva SKS v Sevnici. 3. Franc Goligranc, stavbeni podjetnik in župan občine Konjice. 4. Iv. Roglič, predsednik krajevne organizacije NSS v Mariboru. 5. Dr. Josip Hacin, odvetnik v Ljubljani.

Namesčenci — volilci!

Volitve delegatov v Pokojninski zavod za nameščenice v Ljubljani so se pričele. Dne 5. februarja se v Ljubljani vrši skrutinij oddanih glasov.

Pokojninski zavod že razpošilja glasovnice. Glasovnice so tako prirejene, da je zajamčena tajnost glasovanja. Če glasovnice ne prejmete ali jo izgubite, zahtevajte glasovnico od volilne komisije.

Namesčenci! Zavedajte se važnosti teh volitev! Gre za Vaš denar gre za Vašo starostno preskrbo, gre za podporo vdovam, materam in sirotam umrlih nameščenec.

Pazite na sledeče:

1. Izpolnite glasovnico pravilno, t. j. ne z imenom kandidata, ampak z nazivom: »Združeni zasebni nameščenici«.

2. Zalepite glasovnico pravilno, t. j. tako, da »volilni odrezek« ostane neodtrgan in nezalepljen, sicer je glasovnica neveljavna.

3. Pravilno izpolnjeno glasovnico oddajte takoj zanesljivemu zaupniku ki jo bo skupaj z drugimi glasovnicami sigurno poslal v Pokojninski zavod v Ljubljani, ali pa jo takoj pošljite, eventualno priporočeno direktno na »Volilno komisijo Pokojninskega zavoda za nameščenice« v Ljubljani, po možnosti v eni kuverti z ostalimi glasovnicami, ki jih zberete med tovariši in tovarišicami Vaše strokovne skupine za listo: Združeni zasebni nameščenici. Če pošljete glasovnico direktno volilni komisiji, frankirajte pismo zadostno, sicer je glasovnica neveljavna, ker bi je volilna komisija ne sprejela. Uporabite od Pokojninskega zavoda doposlano Vam kuvert!

Akcijski odbor »Združenih zasebnih nameščenec.«

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

Dalje.

15

Bos in ves iz sebe je stal Tomaž Marvel ob cesti in suknja mu je lezla z ramen.

»Pet pedi —!« je zapela prepelica nekje zelo daleč.

»Pet pedi — zares!« se je kregal Marvel. »Za norca me ne boš imel!«

Ravnina je bila prazna na vzhod in zapad, na sever in jug, prazna je tekla bela cesta proti severu in jugu, z globokimi jarki ob straneh in z belo ograjo ob robu in razen poredne prepelice je bilo tudi modro nebo prazno in tiho.

»Bog mi pomagaj!« je vzdihnil postopač in si popravi suknjo nazaj na ramena. »Preveč sem pil! Lahko bi si bil mislil!«

»Niste preveč pil!« je dejal glas. »Ohranite mirno kri!«

»Oh!« je zastokal Marvel in njegov obraz je prebledel vkljub bakreni barvi na nosu in na sosednih delih lica. »Preveč sem pil!« so šepetale njegove ustnice.

Strmel je okrog sebe in se počasi umikal po cesti.

»Prisegel bi, da sem čul glas!«

»Seveda ste ga čul!«

»Tule jel!« je zastokal Tomaž, zaprl oči in se prijel za čelo s smešno žalostno kretnjo.

Hipoma ga je nevidna moč zgrabila za ramena in ga stresla z vso silo, da so mu zobje zašklepetali.

»Ne bodite neumni!« je govoril glas.

»Iz — iz — gu — bil sem pa — pa — pamet!« je jecjal postopač. »Nič ne pomaga —! To je zaradi tega, ker sem se preveč zatelebal v tiste čevlje —. Izgubil sem pamet —. Ali pa je duh blizu —.«

»Ne eno, ne drugo!« mu je rekel glas. »Poslušajte —!«

»Moja pamet — moja glava!« je stokal Marvel.

»Samo za trenutek me poslušajte!« je povedal glas presunljivo, tresoč se od zadušene jeze.

»No —!« je rekel Tomaž Marvel in čudom občutil, kako se mu je zagrebel prst v suknjo na prsih.

»Vi mislite, da sem zgolj domišljija?«

»Kaj neki ste drugegal!« je odgovoril Marvel in se v zadregi čehljal po tilniku.

»Dobro!« je olajšano odgovoril glas. »Pa bom metal kamenje v vas, da dobite drugačne misli!«

»Ampak — kje pa ste?«

Glas ni odgovoril. Hvizz — je priletel kamen od nekd iz praznega zraka in za las zgrešil postopačevo ramo.

Marvel se je obrnil. Videl je, kako se je dvignil kamen od tal, zarisal zamotano črto po zraku, se za hip ustavil, zletel in se v rastoči naglici blizal njegovim nogam.

Preveč začuden je bil, da bi se ognil. Hvizz je priletel kamen, padel ob padec njegove noge in odskočil v jarek. Tomaž Marvel je zatulil in zaplesal na eni sami nogi. Zagnal se je v beg, pa je zadel ob nevidno oviro in se črez glavo in vrat prevrgel po cesti.

»No torej —!« je dejal glas, ko je Tomaž s trudom sedel v cestni prah. »Ali sem zgolj domišljija?«

Tretji kamen se je dvignil od tal, naredil polkrog in obvisel ubogemu postopaču nad glavo.

Mesto odgovora se je Marvel naglo spravil na noge, pa nevidna roka ga je zavalila nazaj na cesto. Tiho je obležal.

»Če ne mirujete, vam zaženem kamen v glavo!« ga je svaril glas.

»Lepa reč!« je dejal Tomaž Marvel, sedel, vzel ranjeni palec v roke in uprl oči v viseči kamen. »Nerazumljivo —! Kamenje, ki se samo dviga od tal, — kamenje, ki samo leta po zraku, — kamenje, ki govori —! Ljubi kamen, prosim te, ljubi kamen, leži nazaj na cesto ali pa se zavalj kamor hočeš! Jaz se vdam!«

Kamen je padel.

»Stvar je čisto enostavna. Jaz sem neviden.«

»Kaj mi pravite reči, ki jih ne razumem!« je stokal Marvel in gladil boleči palec na nogi. »Kje ste skriti? Kako to naredite? Ne razumem. Vdam se!«

»To je vse, — neviden sem! To morate razumeti, pa bo dobro!«

»Ni težko videti, da ste nevidni. Zato ni treba, da ste tako nepotrpeljivi, gospod! Torej —. Rozložite mi, prosim, — kako ste se skril!«

»Neviden sem, to je vse. In tole vam hočem povedati —.«

»Ampak kje pa ste?« je prekinil Marvel breztelesni glas.

»Tule — štiri metre od vas!«

»Oh — kaj šel! Saj nisem slep! Kmalu bodele trdili, da ste goli zrak! Nisem eden izmed tistih neumnih postopačev —.«

»Da, jaz sem goli zrak. Saj vidite skozi mene!«

»Kaj —? Ali nimate telesa —? Ste samo glas in beseda —? Kaj —?«

»Človek sem kakor vil. Jesti, piti potrebujem in obleko tudi. Ampak moje telo je nevidno. Razumete —! Nevidno! Enostavno nevidno!«

»Kaj —? Pravi človek da ste —?«

»Pravi, resnični človek!«

»Podajte mi roko, ako ste zares človek! Stvar bi ne bila takole čisto nepojmljiva, ako —.«

»As —!« je kričnil Tomaž. »Kar poskočil sem, tako ste me stisnili —.«

Potipal je nevidno roko z boječimi prsti, tipal navzgor, otipal mišičaste prsi in našel tudi bradat obraz.

Marvelov obraz je kazal brezkončno začudenje.

»Ves iz sebe sem!« je dejal. »To presega vse, kar sem dosegel v svojem burnem življenju —. Strašno čudno —! In skozi vas tamle vidim vrabca na cesti! Niti za las ni vidnega na vas, razen —.«

Bistro je zrl v nevidno prazni zrak pred seboj.

»Ali niste jedli — jedli kruh in sir —?«

»Zares. Pred kratkim sem jedel kruh in sir. Ni se še hrana izpremenila v kri in meso. Zato je še vidna.«

»Ah!« se je čudil Marvel. »Čudno, čudno —!«

»Seveda vsa ta stvar niti polovico ni tako čudna kakor mislite!«

»Čudna je dovolj za moje stare možgane!« je dejal Tomaž Marvel. »Kako se to naredi? Kako je to mogoče?«

»To je dolga povest in vrhu tega —.«

»Rečem vam — čisto iz sebe sem!«

(Dalje prihodnjic).

Priden in pošten se takoj sprejme v učencem pekarni Kovachi Alojz, Tezno pri Mariboru. 1-3 31

Prodaj harmonij

model Lenacič, s 6 registri za 6000 K. Naslov v upravnistvu.

80 do 100 komadov praznih sodov in 25 komadov bobnov iz pocinkovane pločevine ima za prodati tovarna za impregniranje lesa v Hotah. 33

SENO in SLAMO

ovseno in pšenično, ponuja na vagone, postavljeno na postajo Zagreb, A. MATIJEVIČ, odpremnik, Zagreb, Draškovičeva ulica 9. 35

Kupim kože zajčje, lisčje, kunične, dihurjeve, vidrine, srnine, jazbečeve — in ovčje po najvišji ceni. — K. Granič, Maribor, Gosposka ulica 7. 38

KOROŠKA CESTA 19

MARIBOR

interurb.

telefon št. 157

Dragotin ROGLIČ

najboljši čevlji

BIRSON

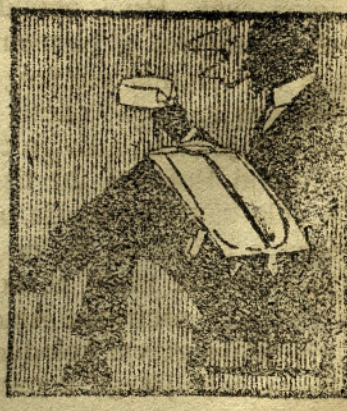
GUMENE PETE in GUMENE POTPLATE

concrete in trajanje so kakor osnove! Najbolje varstvo proti vlazi i mrazu!

Največja mariborska parna pralnica

„IDEAL“

Centrala: Frankopanova 9. Sprejemnica: Vetrinjska ul. 12.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani trdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!